

Dôvodová správa

k Adaptačnej stratégii na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji

„Adaptačná stratégia na dôsledky klimatickej zmeny v Košickom kraji“ je vypracovaná ako regionálne spodrobnenie celoštátnej adaptačnej stratégie (Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy - aktualizácia 2018, MŽP SR) s využitím metodiky projektu ESPON climate (2013), ktorá do dokumentu vnáša lokálnejší aspekt – premietnutie vyčísliteľných javov na úroveň jednotlivých obcí (462 katastrov) a ich zobrazenie s využitím geografických informačných systémov.

Predkladaná stratégia je výstupom projektu „Adaptačná stratégia na dôsledky klimatickej zmeny v Košickom kraji“ (Akronym: AS_Klíma_KSK; NFP s kódom NFP314010L977), ktorý bol financovaný z Operačného programu Efektívna verejná správa SR (OP EVS DOP-PO1-SC1.1-2017-2) s rozpočtom 130 860,80 eur od júna 2018 do augusta 2020.

Dokument Adaptačná stratégia na dôsledky klimatickej zmeny v Košickom kraji 2021 – 2030 (Hlavný dokument č. 1 – 47 strán) prináša:

- Informáciu o prebiehajúcej a očakávanej klimatickej zmene a jej prejavoch v Košickom kraji.
- Sumarizáciu informácií generovaných výskumníkmi v rôznych oblastiach, napr. v odbore pedológia, lesníctvo, hydrológia, ochrana prírody, energetika a pod. Ide o poznatky dlhodobu spracovávané a interpretované viacerými štátnymi rezortnými výskumnými inštitúciami (viď str. 2 AS_Klíma_KSK – Autori).
- Systém navrhovaných opatrení a aktivít, ktoré sú zamerané na znižovanie citlivosti, zraniteľnosti a zvyšovanie adaptačnej kapacity na klimatickú zmenu na regionálnej a miestnej úrovni.
- Kategorizáciu obcí KSK z hľadiska stupňa zraniteľnosti spôsobenej klimatickou zmenou. Zoskupenie obcí z hľadiska zraniteľnosti umožňuje obciam spoločne postupovať pri adaptácii na klimatickú zmenu (viď. *interaktívne mapy* <http://www.arr.sk/?aktuality&gid=165>)
 - mapa Klimatickej zmeny a jej dopad v Košickom kraji. Očakáva sa nárast priemernej teploty o približne 1,2 stupňa Celzia do roku 2030.
 - Mapa zraniteľnosti a **citlivosti** území obcí na klimatickú zmenu. Zraniteľnosť je definovaná ako stupeň, do ktorého je systém schopný zvládnuť, resp. vysporiadať sa s dôsledkami klimatickej zmeny, vypočítaná je s využitím indikátorov expozície, citlivosti, aj adaptačnej kapacity. Mapa kumulatívne vyhodnocuje :
 - Citlivosť sídel na riečne povodne
 - Vodozádržnú schopnosť
 - Podiel zosuvných území
 - Ohrozenie lesov požiarom
 - Eróziu pôdy
 - Pôdnu organickú hmotu.

- Mapa adaptačnej kapacity. Adaptačná kapacita je definovaná ako „schopnosť systému prispôbiť sa zmenám klímy (vrátane miernych odchýlok až extrémov), zmierniť potenciálne škody, využiť príležitosti, alebo vyrovnať sa s následkami“. Adaptačná kapacita zahŕňa prispôsobenie správania, zdrojov a technológií.

Adaptačné opatrenia: v tabuľke sú uvedené návrhy adaptačných opatrení špecifikované pre jednotlivé obce Košického kraja.

„Desaťminútovka“ Adaptácia na klimatickú zmenu v Košickom kraji 2021 – 2030

(Hlavný dokument č. 2 – 10 strán) prináša: základné a zostručené informácie o AS_Klíma_KSK pre širšiu verejnosť, ale najmä pre obce a mestá, v rámci ktorého každá obec v Košickom kraji je vyhodnotená z pohľadu citlivosti a zraniteľnosti (viď interaktívne mapy). Z očakávanej zmeny klímy do roku 2030 (viď str. 2) je vidieť, že dramaticky sa bude meniť najmä teplota vzduchu, zrážkové pomery a ich distribúcia počas roka. Vzhľadom na citlivosť územia Košického kraja (fyzická, sociálna, environmentálna a ekonomická) dopad predvída nepriaznivé účinky zmeny klímy a navrhuje vhodné opatrenia na prevenciu. Dobre naplánovaná a včasná adaptácia šetrí peniaze a životy. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že je potrebné prijímať adaptačné opatrenia na zmiernenie dopadov zmeny klímy plošne všade, ale najmä v obciach, ktoré sú najviac ohrozené zmenou klímy.

Tento materiál je predložený na zasadnutie Zastupiteľstva KSK za účelom informovania o výsledkoch projektu s úmyslom, aby ciele Adaptačnej stratégie na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji bolo možné naplňať predovšetkým jej priemetom do rozvojových dokumentov, koncepcií a stratégií Košického kraja (odbor regionálneho rozvoja, školstva, sociálnych vecí, zdravotníctva a dopravy).

Adaptačná stratégia na dôsledky zmeny klímy v Košickom kraji je integrálnou súčasťou Programu obnovy krajiny (schválený Zastupiteľstvom KSK Uznesením č. 131/2018) a na jej realizáciu v nasledujúcich rokoch budú využité prevažne finančné zdroje z operačných programov Európskej únie, prípadne aj iné zdroje.

Košice, 21. 01. 2021

Spracovali: Mgr. Ján Dzurdženík
Ing. Jaroslav Tešliar, PhD.